

1. Актуальність проблеми

Працюючи класним керівником протягом 5 років, віддаючи дітям частинку свого серця, я прагну виховати їх духовно багатими, справжніми громадянами своєї Батьківщини.

Вважаю, що саме виховання громадянина, патріота, людини з активною життєвою позицією в сучасному українському суспільстві зумовлене потребою розвитку та функціонування держави на засадах демократії, гуманізму, соціальної справедливості.

Розвиток української держави, зміцнення в ній громадянського суспільства, інтеграція України у світову та європейську спільноту неможливі без реформування та оновлення системи національного виховання, головна мета і завдання якого – утвердження ідеалів гуманізму, свободи особистості, демократії, установки на пріоритет загальнолюдських та національних цінностей. Саме тому виховна робота школи спрямована на виховання свідомого громадянина, патріота; формування потреби та уміння жити в громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури, щоб сформувати риси національно свідомого громадянина України: громадянську відповідальність; громадянську активність; громадянський обов'язок; громадянську свідомість; громадянську гідність; розуміння і сприйняття української ідеї; дотримання Конституції України, дбайливе ставлення до національних багатств, до рідної природи; сприяння розбудові незалежної України; пошана до історичної пам'яті; любов до рідної культури, національних свят і традицій; збереження та зміцнення власного здоров'я і здоров'я однолітків; доброту; толерантність; справедливість; щирість; сумлінність; повагу до оточуючих; принциповість; непримириме ставлення до фальші, цинізму, лицемірства.

Складовою системи національного виховання є військово-патріотичне, що передбачає вироблення високого ідеалу служіння народові, готовності до трудового та героїчного подвигу в ім'я процвітання Української держави. Воно покликане формувати громадянина-патріота, виробляти у нього глибоке розуміння громадянського обов'язку, готовність у будь-який час стати на захист Батьківщини.

Саме тому у 10 класі я продовжила роботу над проблемою **“Формування громадянської компетенції школяра засобами військово-патріотичного виховання”**

Я обрала такі форми і методи роботи з учнями, які будуть сприяти формуванню вищезгаданих якостей на основі загальнолюдських цінностей, норм українських і світових культурних традицій.

Пріоритетними завданнями нашої школи є виховання свідомого громадянина, патріота, адже наша школа носить ім'я Героя Радянського Союзу Ярослава Павловича Горошка, людини, ім'я якої відоме не тільки на Лановеччині, а й за її межами. Ярослав належав до найщасливіших людей, бо прожив своє життя, піклуючись про щастя інших. Бойовий офіцер, розвідник, воїн-інтернаціоналіст, який двічі побував в Афганістані, нагороджений орденами і медалями. За участь у бойовій операції із знешкодження великої групи заколотників нагороджений Зіркою Героя Радянського Союзу.

У 1991 році Україна здобуває незалежність. Ярослав Горошко був серед тих офіцерів, які впроваджували інститути державності у Збройних Силах України. Він боровся із вивезенням зброї з території нашої держави, розбазарюванням військового майна. Горошко був розвідником №1 Незалежної України, працював на посаді начальника школи спецназу при Міністерстві Оборони України. Та, на жаль, сталася трагедія... 8 червня 1994 року Ярослав Павлович трагічно загинув.

Сьогодні в музеї розвідки України є експозиція про нього, а його ім'я вписано золотими буквами на першій сторінці в “Книзі пам'яті”.

Він є прикладом того, якою повинна бути людина з активною громадянською позицією, якій не байдужа доля Батьківщини, адже палкий борець за незалежність України не схилив голови перед смертельною небезпекою, у вир котрої кидало життя, і показав гідний приклад для майбутніх поколінь вірного служіння великій справі становлення української державності.

В системі національного виховання обов'язковим є його регіональний аспект. Його специфіка та особливості базуються на засвоєнні історичних, соціально-економічних, духовно-культурних традицій населення даного регіону.

Цікавою особливістю нашого краю є те, що в роки Великої Вітчизняної війни через наше село проходило партизанське з'єднання Сидора Артемовича Ковпака та відбувалися воєнні дії, пов'язані з визволенням краю від німецько-фашистських загарбників, а також утворилися та діяли загони УПА. У лісі біля нашого села відбулася зустріч представників цих загонів, і було прийнято рішення розійтися без бойового конфлікту, адже в кінцевому результаті їх об'єднувала спільна справа – боротьба з фашизмом.

Родичі та земляки наших школярів брали участь у цих подіях. Наприклад, батько Героя Горошко Павло Кіндратович був вояком УПА, а також брав участь у Великій Вітчизняній війні як воїн Радянської армії, дійшовши до м. Берліна.

Ми вшануємо 9-го травня ветеранів Великої Вітчизняної війни, 14-го жовтня – ветеранів УПА, а 15-го лютого – воїнів-інтернаціоналістів, адже виховуємо покоління гуманістів і патріотів, для яких найвищим ідеалом є єдність особистих та національних державних інтересів.

Славна Тернопільщина тим, що через наш край в роки національно-визвольної війни українського народу у 17 ст., проходив козацький шлях Богдана Хмельницького, походи якого дали нову силу спільності інтересів українців на всіх її корінних землях. Впродовж наступних поколінь ніякі поневолювачі не змогли знищити нескориме пагіння, вбити незламний дух українського народу. Сучасне молоде покоління є гідним спадкоємцем козацької слави. А підтвердженнь такого спадкоємництва чимало. Серед найвідоміших – сучасна діяльність на Тернопіллі Українського козацтва. Саме тому, утворивши в школах Лановецького району дитячо-юнацьке об'єднання, яке діє на засадах козацької педагогіки, ми назвали його “Козацький шлях”.

Всі ці славні сторінки історії допомагають формувати у дітей риси національно свідомого громадянина, активну життєву позицію, гордість за те, що вони є громадянами соборної та незалежної України, повагу до історичної пам'яті нашого народу, толерантне ставлення до суперечливих питань історії нашої держави, щоб утвердити ідею єдності її народу, адже Україна – наш спільний дім, і ми повинні дбати про її добробут та процвітання.

2. Методологічна основа

Процес виховання будується так, що педагог використовує методологічний аспект для досягнення цілей громадянського виховання, який вимагає наукового підходу до організації цього процесу.

Серед класиків педагогічної науки до проблем патріотичного виховання зверталися Г. Ващенко, О. Духнович, А. Макаренко, О. Огієнко, С. Руссова, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Я. Чепіга та інші видатні вчені. У своїх працях і наукових розробках вони висвітлювали актуальні для свого часу проблеми розвитку патріотичних почуттів як складової частини національної системи виховання “свідомого” громадянина, патріота своєї батьківщини.

На думку Ольги Сухомлинської, академіка АПН України, “громадянське виховання – інтегрована якість особистості, що дозволяє їй відчувати себе соціально, морально і юридично дієспроможною”.

У своїй роботі використовую матеріали звітної науково-практичної конференції Інституту проблем виховання НАПН України (за 2011 рік) “Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал”. А саме праці:

Сухомлинської О. В. Програми національного виховання – чи є альтернатива?

Чорної К. І. Гуманізація навчально-виховного процесу як пріоритетна умова становлення культури гідності старшокласників.

Окушко Т. К. Дитяче об'єднання як чинник формування світоглядної позиції підлітків.

Вербицького В. В. Дослідницька компетентність старшокласників як засіб формування особистості.

Галузіної Л. А. Патріотичне виховання – сходинка до національного самоусвідомлення та самотворення.

Докукіної О. М. Структурні компоненти процесу особистісного самовизначення старшокласників.

Лузан М. В. Структура, показники та критерії сформованості професійних ідеалів в учнів сучасної старшої школи.

Назарчук А. А. Формування патріотичної свідомості та героїко-патріотичних почуттів у процесі військово-патріотичного виховання школярів.

Білан Т. М. До питання набуття підлітками соціального досвіду в умовах дитячої громадської організації.

Відповідно до Конституції України, Законів України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", Указів Президента України "Про Національну доктрину розвитку освіти" (№347 від 17.04.2002 р.), "Про Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді" (№948 від 25.10.2002 р.) Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Національної програми патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства" (№1697 від 15.09.1999 р.) одним із пріоритетних завдань освіти є патріотичне виховання молодого покоління.

Саме тому у своїй виховній роботі я керуюся програмою "Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України", затвердженої Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України у 2011 році та регіональною програмою "Орієнтири національного виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів Тернопільщини. Методичний супровід", схваленою науково-методичною радою ТОКІППО.

Як класний керівник я постійно намагаюсь працювати за сучасними методиками і головною формулою моєї взаємодії з дітьми є: від учня ЗНЗ – через виховну діяльність – до громадянина суверенної незалежної України, а також співпраця, співтворчість з батьками, громадськістю. Створюючи умови для розвитку дітей, організовуючи виховний процес, пам'ятаю, що найбільше згуртовують дітей колективні творчі справи, у процесі яких вони опановують суспільні функції, стосунки, свого роду це дитяче моделювання соціальних відносин. Дитина розвивається, коли вона в активній діяльності. Цьому сприяють:

- проектна діяльність,
- КТС,
- сюжетно-рольові ігри,
- тематичні екскурсії,
- трудові десанти,
- екологічні акції,
- акції милосердя.

Враховуючи потреби і перспективи фізичного, психічного, соціального і духовного розвитку школярів, реалізую в процесі виховної роботи особистісно-орієнтований та компетентнісний підхід.

Вважаю, що класний керівник - найнеобхідніша людина для дитини в сучасній школі. Його призначення - сприяти становленню особистості дитини, що входить у сучасний світ, виховати людину, здатну гідно зайняти своє місце в житті, реалізуючи свій потенціал.

Саме тому **завданнями, які перед собою ставлю як класний керівник, є:**

- ✓ Формування національної свідомості та патріотизму; знання героїчних сторінок національно-визвольних змагань українського народу.
- ✓ Формування почуття громадянської відповідальності.
- ✓ Формування правової свідомості, вдосконалення навичок правомірної поведінки, дотримання правил людського співіснування.
- ✓ Формування культури міжетнічних відносин.
- ✓ Формування знань, що стосуються взаємин статей, навичок поведінки з особами протилежної статі, дружби, кохання, інтимних почуттів.
- ✓ Формування екологічних знань, вмінь і навичок діяльності у природному середовищі.
- ✓ Виховання естетичних поглядів, смаків, які ґрунтуються на народній естетиці та на кращих надбаннях культури.
- ✓ Формування розуміння особистої значущості праці як джерела саморозвитку і самовдосконалення; формування економічної свідомості учня.
- ✓ Зміцнення здоров'я, досягнення гармонії тіла і духу.
- ✓ Озброєння учнів знаннями про шкідливі звички, формування умінь чинити опір деструктивній поведінці та інформації.

- ✓ Формування моральної свідомості.
- ✓ Формування навичок конструктивно-ділового та особистісно-товариського спілкування.

Я впевнена, що необхідний індивідуальний підхід до особистості дитини. Мені здається, вкрай важливо розуміти що особистісний розвиток – це розвиток певних сторін і якостей особи, який не можна залишати на самовплив. Це складна системна робота, яка потребує поступальних кроків і наступності.

Переконана, що діяльність класного керівника полягає у:

1. Роботі з учнівським колективом (діагностика, організація учнівського самоврядування, організація індивідуальних, колективних форм діяльності, моніторинг вихованості).
2. Роботі з батьками (просвітницька діяльність).
3. Співпраці з дитячими об'єднаннями.
4. Співпраці з громадськими організаціями.

На даному етапі учнівський колектив, з яким я працюю, - це учні 10 класу. Свою роботу з дітьми я розпочала з первинної діагностики, яка передбачала визначення напрямів спільної роботи, пріоритетні змістові лінії, над якими ми спільно будемо працювати. Моїх дітей зацікавили теми, що стосуються славного історичного минулого нашого краю. Це наслідок дослідницької роботи у РУМі за напрямком “Мій край – моя історія жива”. Беручи участь у цьому напрямку (5 – 9 класи), здійснено такі заходи:

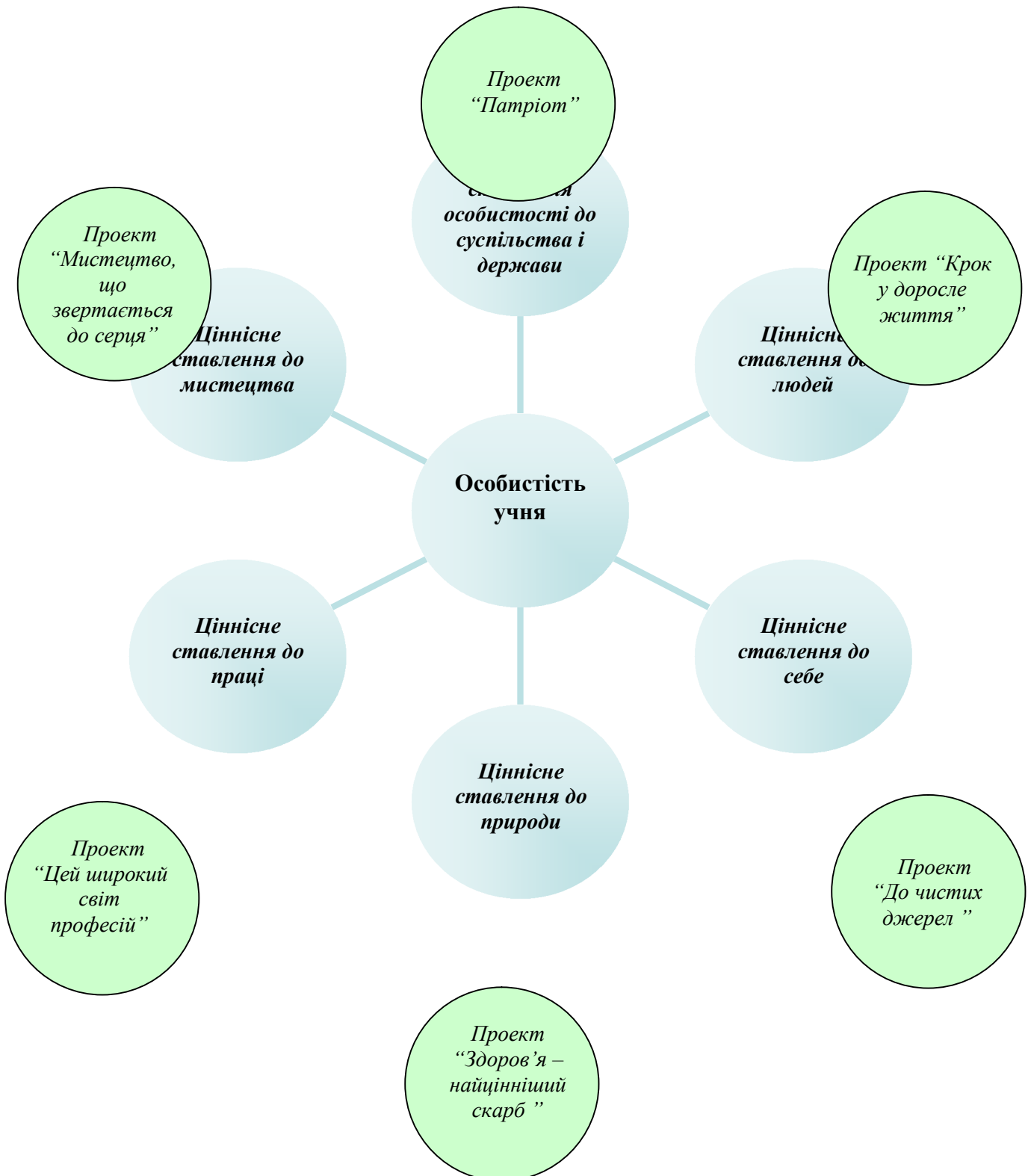
- дослідження родоводу Героя Радянського Союзу Я. П. Горошка, ім'я якого носить наша школа;
- дослідження власного родоводу, за результатами якого було проведено родинне свято “Доля моєї родини в долі України”;
- дослідження епізоду з історії нашого краю, пов'язаного з подіями Великої Вітчизняної війни, що вилились у спільну з вчителем історії дослідницьку роботу “Таємниці Борщівського лісу”, яка зайняла I місце в районному етапі краєзнавчо-народознавчої експедиції учнівської молоді „Любіть Україну вишневу свою”.

Тому, виходячи з інтересів дітей, у яких вже вдалося сформувати певні особистісні цінності, продовжую роботу над проблемою, вибраною нами у 5 класі, адже є ще безліч питань, над якими десятикласники з великим захопленням працюють, щоб компетентно розібратися та неупереджено оцінювати події минулого, що дасть можливість розуміти сучасність.

У 10 класі учням стають більш цікавими, порівняно з традиційними, нетрадиційні форми проведення виховної роботи (брейн-ринги, презентації, тренінги, проекти, сократівські , філософські бесіди, КТС, турніри, дебати, години правової грамотності, інтерактивні заняття тощо), які широко увійшли в нашу діяльність і які дають мені як класному керівнику можливість успішно здійснювати виховну роботу з учнями.

3. Система виховної роботи через проекти

Працюючи класним керівником, у 5-9 класах я сформувала власну систему виховання через проектні технології, реалізуючи яку можна охопити різні грані розвитку виховання особистості. У роботі з десятикласниками я продовжую роботу за цією ж системою, враховуючи рівень вихованості своїх учнів та їх інтереси.

Проект “Крок у доросле життя”

Програма реалізації проекту

№ п/п	Форма проведення	Тема	Термін виконання
1	Волонтерський загін “Турбота”		Постійно
2	КТС	“Щаслива сім’я – це...”	Вересень
3	ГКК	“Добротою себе вимірй” (до Дня людей похилого віку)	Жовтень
4	ГКК	“Торгівля людьми – ганебне явище сучасного світу”	Листопад
5	ГКК	“Культура користування мобільним зв’язком”	Грудень
6	Тренінг (спільно з психологом)	“Конфлікти та шляхи їх уникнення”	Січень
7	Круглий стіл (за участю батьків)	“Шлюб – це вершина бажань чи початок випробувань?”	Лютий
8	ГКК	“Я та інформаційно-комунікаційні технології”	Березень
9	Урок толерантності	“Толерантність людини – найважливіша умова миру і злагоді в сім’ї, колективі, суспільстві”	Квітень
10	Захист проекту	“Сучасна сім’я”	Травень

Проект “До чистих джерел”

Програма реалізації проекту

№ п/п	Форма проведення	Тема	Термін виконання
1	Свято квітів	“Сіяє барвами наш край”	Вересень
2	Толока	“Прибирання території шкільного подвір’я”	Жовтень
3	Науково-пізнавальна гра	“Екологічне маркування безпечних для споживання товарів”	Листопад
4	КТС	“Збережемо природу нашої планети”	Грудень-Лютий
5	ГКК	“Жити в злагоді з природою”	Березень
6	ГКК	“Вічна біль - Чорнобиль”	Квітень
7	Екологічна акція	“Посади деревце”,	
8	Екологічна акція	“Чистий берег – жива вода”	Травень

Проект “Цей широкий світ професій”

Програма реалізації проекту

№ п/п	Форма проведення	Тема	Термін виконання
1	ГКК	“Праця – найголовніше у моєму житті”	Вересень
2	Екскурсія	“Ознайомлення з робітничими професіями”	Жовтень
3	Бесіда (спільно з вчителем правознавства)	“Трудове законодавство України”	Листопад
4	Тренінг	“Здоров’я і вибір професії”	Грудень
5	Ділова гра (спільно з вчителем економіки)	“Складаємо бізнес-проект”	Січень

6	Екскурсія	Лановецький центр зайнятості “Держава потребує професіоналів”	Лютий
7	Екскурсія	Сільськогосподарське підприємство “Горинь”	Березень
8	Презентація	“У світі професій”	Травень

Проект “Здоров’я - найцінніший скарб”

Програма реалізації проекту

№ п/п	Форма проведення	Тема	Термін виконання
1	Презентація	“Гриби отруйні та їстівні”	Вересень
2	Військово-спортивні змагання	“Гідні пам’яті Героя” (на кубок імені Я. П. Горошка)	Жовтень
3	Бесіда	“Як уберегтися від шкідливих звичок?”	Листопад
4	ГКК	“Зрозуміти і підтримати...” (до Міжнародного дня порозуміння з ВІЛ-інфікованими).	Грудень
5	Агітбригада ТЕМП	“Молодь обирає здоров’я”	Січень
6	Зимові змагання	“Олімпійський резерв поміж нас”	Лютий
7	Похід	“Живемо туристичним життям”	Квітень
8	Козацьке коло	Військово-спортивні змагання “Нашадки козацької слави”	Травень

Проект “Мистецтво, що звертається до серця”

Програма реалізації проекту

№ п/п	Форма проведення	Тема	Термін виконання
1	Участь у конкурсі поезії	“З Україною в серці”	Вересень
2	Участь у конкурсі стрілецької та повстанської пісні	“Пісне, душу возвелич!”	Жовтень
3	Участь у тижні української писемності та мови		Листопад
4	Поїздка в театр м. Тернополя	Постановка “Запорожець за Дунаєм”	Грудень
5	Усний журнал	“Соломія Крушельницька - рідкісне явище в історії оперного мистецтва”	
6	Українські вечорниці	“Їду, їду калиту кусати...”	
7	Участь у фестивалі колядок	“Небо і земля нині торжествують”	Січень
8	Вечір української пісні	“Талановитого та справжнього забути неможливо (про В. Івасюка)”	Лютий
9	Участь у тижні вшанування слави Кобзаря		Березень
10	ГКК	“Природа в музиці та музика в природі”	Квітень
11	Екскурсія	“Мистецтво рідного краю”, музей народного художника України І. Марчука, с. Москалівка Лановецького району	Травень

4. Пріоритети у виховній діяльності

У програмі “Орієнтири національного виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів Тернопільщини. Методичний супровід” зазначено, що пріоритетним в системі національного виховання учнів ЗНЗ Тернопільщини, поряд з іншими, є формування активної громадянської позиції.

Пріоритетними завданнями нашої школи, яка є базовою по національному вихованню у Лановецькому районі, є виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємовідносин, формування потреби та уміння жити в громадянському суспільстві. Тому моя основна увага приділяється роботі над **проектом “Патріот”**.

Мета проекту: виховання громадянина-патріота, здатного розбудувати суверенну Україну, творити себе і своє життя.

Завдання проекту:

1. Виховання громадянської свідомості, патріотизму, бажання активно сприяти утвердженню державності та розвитку демократичного громадянського суспільства в Україні.
2. Розвиток інтелектуальної, емоційно-почуттєвої та вольової сфери особистості.
3. Створення виховуючого середовища на основі демократизації та гуманізації шкільного життя, збагачення індивідуального досвіду дитини, її самопізнання, самооцінки, саморозвитку, самореалізації.

Формування громадянської компетенції школяра здійснюється засобами військово-патріотичного виховання через такі форми:

Програма реалізації проекту

№ п/п	Форма проведення	Тема	Термін виконання
1	Перший урок	“Краса і велич символів держави”	Вересень
2	Виховна година – диспут	“Чи залежить майбутнє України від мене?”	
3	Єдиний урок	“Молода гвардія: між правдою і вигадкою” (до 70-річчя створення молодіжної організації “Молода гвардія”)	
4	Урок мужності	“Його ім'я носить наша школа”	Жовтень
5	Військово-спортивні	“Гідні пам'яті Героя” (на кубок	

	змагання	імені Я. П. Горошка)	
6	Екскурсія	музей Героя Радянського Союзу, вірного сина України Я. П. Горошка	
7	Екскурсія	музей пам'яті воїнів-афганців у м. Ізяслав	
8	Година історичної пам'яті (спільно з вчителем історії)	“Лицарі України – захисники Вітчизни”	
9	ГКК	“Ми реалізуємо свої права” (до Всесвітнього дня захисту прав дитини)	Листопад
10	Участь у круглому столі	“Тяжка підневільна праця остарбайтерів”	
11	Участь у лінійці пам'яті	“Україна пам'ятає! Світ визнає!” (пам'яті жертв голодомору)	
12	ГКК у формі дебатів	“Право, обов'язок, свобода та відповідальність”	Грудень
13	ГКК	“Нехай нерозмежованою залишиться навіки!” (до Дня Соборності України)	Січень
14	Участь у лінійці пам'яті	“На Аскольдовій могилі України цвіт ”	
15	Година спілкування	“Час і досі не загоїв рани” (до Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав)	Лютий
16	Усний журнал	“Видатні вчені України”	
17	Заочна подорож	“Сто чудес України”	Березень
18	Круглий стіл	“Лідер ХХІ сторіччя: соціально-психологічний портрет”	Квітень
19	Акція	“Пам'ять” (до річниці Перемоги над німецько-фашистськими загарбниками)	Травень
20	Покладання квітів	Участь в урочистому покладанні квітів до пам'ятника загиблим воїнам-односельчанам, до могил невідомих солдатів	
21	Година спілкування	“Захист Вітчизни – обов'язок громадянина”	

Десятикласники взяли активну участь у тижні, присвяченому Дню Незалежності України (перший тиждень вересня), в рамках якого проходили конкурси читців “З Україною в серці” та малюнків, свято квітів “Сіяє барвами наш край”, перший урок “Краса і велич символів держави” (Додаток 1)

14 вересня була проведена виховна година – диспут “Чи залежить майбутнє України від мене?” (спільно з класним керівником 11 класу – Оксенюком А. М.) (Додаток 2)

Традиційним у нашій школі стало святкування дня народження Героя, ім'я якого носить наша школа (4 жовтня 2012 р).

В рамках нашої роботи над проектом “Патріот”, а також участі у святкуванні було проведено такі заходи:

- Урок мужності “Його ім'я носить наша школа” (результат дослідницької роботи учнівського самоврядування класу) (3 жовтня 2012 р.)

- Участь у військово-спортивних змаганнях на кубок його імені, де учні класу зайняли I місце, *(фото у додатках)* (4 жовтня 2012 р.)
- Екскурсія в музей Героя (відкрито за участю представників розвідки України 4 жовтня 2007 року) *(фото у додатках)* (4 жовтня 2012 р.)
- Екскурсія у музей пам'яті воїнів-афганців у м. Ізяслав *(фото у додатках)* (9 жовтня 2012 р.)

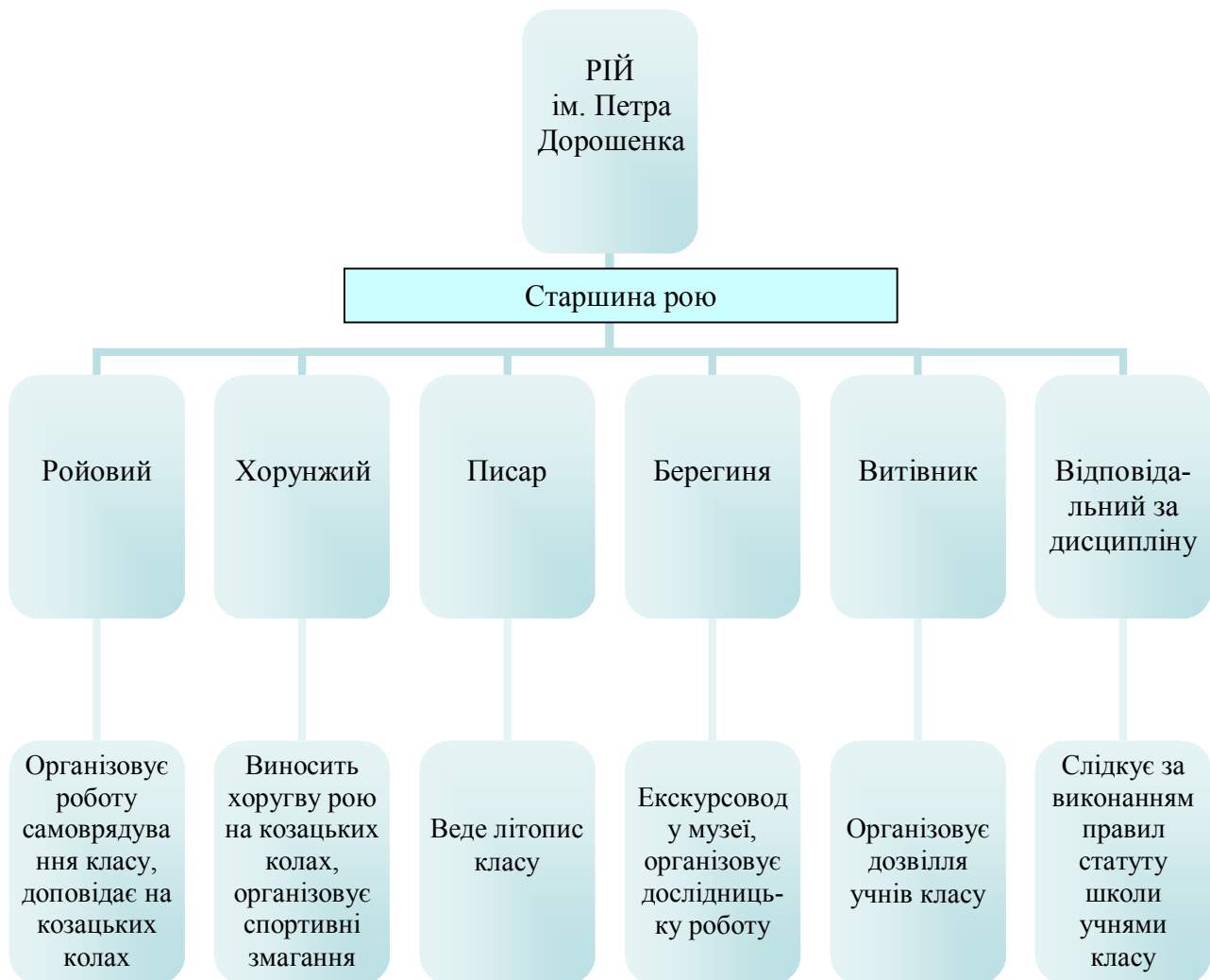
Вшановуючи 70 річницю утворення УПА, 68 річницю визволення України від німецько-фашистських загарбників було проведено годину історичної пам'яті спільно з вчителем історії “Лицарі України – захисники Вітчизни” (22 жовтня 2012 р.) *(Додаток 3)*

4.1. Співпраця з органами учнівського самоврядування

Вважаю, що важливою умовою організації навчально-виховного процесу у сучасній школі є забезпечення умов для саморозвитку і самореалізації вихованців. Велику роль у розвитку особистості відіграє сформованість колективу та налагоджена співпраця - учнівське самоврядування. Участь молодого покоління в учнівському самоврядуванні – важливий шлях і умова залучення учнівської молоді до радикальних перетворень, що відбуваються у нашому суспільстві. Наш час потребує лідерів нової формації – людей компетентних, відповідальних, здатних мислити неординарно.

Школа – це модель майбутнього суспільства. Основи громадського становлення та демократії закладаються з дитячих років, і самоврядування допомагає учням організувати власне життя та життя своїх товаришів. Учні потребують практичних навичок управлінської діяльності, і саме вчителі їх забезпечують.

Саме тому самоврядування у моєму класі поставлено на досить високий рівень, постійно проводяться консультації та бесіди з учнями щодо виконання покладених на них обов'язків. Самоврядування в класі здійснюється за схемою:

Starshina roiu “Bereginia” організовує різноманітну пошукову роботу:

- КТС по дослідженню біографії Героя, ім'я якого носить наша школа, результатом роботи став урок мужності “Його ім'я носить наша школа”, який було проведено для учнів школи у день святкування дня народження Героя (Додаток 4).
- Діяльність на території села Української Повстанської Армії, участь односельців.
- Підтримка зв'язків з працівниками музею пам'яті воїнів-афганців у м. Ізяслав.

4.2. Робота з батьками

Виховна робота класного керівника включає в себе також роботу з батьками. В.О.Сухомлинський писав: «В наші дні немає важливішого у сфері виховання завдання, ніж навчити батька й матір виховувати своїх дітей».

Сім'я – клітинка соціального організму, яка живе з ним у єдиному ритмі, відображає у своєму складі, мов краплинка води, і великі ідеї, і велику загальну мету.

Перед тим, як планувати роботу з батьками, я ретельно вивчаю сім'ї моїх вихованців, їх матеріально-побутові умови, соціальний стан, взаємини між членами родини, ставлення батьків до школи, участь батьків у вихованні своїх дітей. У неофіційній обстановці, вдома, більше дізнаєшся про дитину, її уподобання, стосунки у сім'ї. Вважаю, що ефективність моєї роботи цілком пов'язана з тісним контактом з батьками. Цей напрям роботи можна вважати найскладнішим.

Якщо сім'я зацікавлена у вихованні особистості дитини, то сили школи подвоюються, адже цей розвиток успішний лише завдяки спілкуванню, взаєморозумінню і співпраці з батьками. Для того, щоб батьки бажали йти до школи, вони повинні бачити зацікавленість вчителя у процесі навчання і виховання, для цього використовую “Папку-пересувку”, проводжу анкетування та розв'язуємо спільно практичні задачі, після кожної зустрічі намагаюсь батькам залишати “Пам'ятки”, батьківські збори проводжу на теми, які цікаві батькам (визначається анкетуванням),

та враховуючи проект, над яким працюють учні, адже тільки працюючи спільно, можна досягти бажаного результату.

Здійснюючи військово-патріотичне виховання учнів, я знайомлю батьків моїх вихованців з його теоретико-методологічним і технологічним підґрунтям.

За участю учнів та їх батьків було проведено круглий стіл “Яким я бачу справжнього громадянина суверенної держави Україна” (погляд поколінь) (Додаток 5). На цей навчальний рік заплановано різноманітні форми роботи з батьками (з врахуванням проектів, над якими ми працюємо). На мою думку, досить актуальним буде проведення круглого столу “Шлюб – це вершина бажань чи початок випробувань?”, інтерактивного заняття “Діти і батьки – спільне вирішення проблем”, батьківські збори на відповідні теми.

В процесі формування особистості учня важливу роль відіграє взаємодія учнівського колективу, батьків та школи. Пропагуючи питання військово-патріотичного виховання, виступаю на МО класних керівників, яке працює над такою виховною проблемою: “Нові освітні технології як засіб підвищення якості навчально-виховного процесу у формуванні національно свідомого громадянина України”.

На педрадах, де розглядаються питання виховної роботи, виступаю з питань патріотичного виховання підростаючого покоління, про що зроблено відповідні записи в моїй методичній карті.

Беру участь у творчій групі району з питань виховної роботи, виступаю з повідомленнями, доповідями за результатами своєї діяльності з питань формування громадянської компетентності школяра.

4.3. Співпраця з дитячими об'єднаннями та громадськими організаціями

Тісною є співпраця з дитячо-юнацьким об'єднанням “Козацький шлях”, яка сприяє формуванню ціннісного ставлення до суспільства і держави, ціннісного ставлення до себе, свого соціального “Я”. Кожен клас школи – козацький рій, а вся школа - курінь. Робота роя організована згідно плану, враховуючи план роботи куреня, кожен рій має козацький куточок, козацьку символіку та атрибутику. Відбуваються засідання ройової ради щодо роботи роя та участі його в курінних заходах. У зв'язку із вступом дітей у козачата, я провела значну підготовчу роботу: вивчали козацькі пісні, красиво оформлювали та вивчали присягу, збирали та вивчали прислів'я і приказки про козаків, розучували козацький танець та інсценізували епізоди з козацького життя, досліджували рецепти козацьких страв, вивчали життя і діяльність гетьмана, ім'я якого носить рій. На свято запросили батька Героя, ім'я якого носить наша школа, – Горошка Павла Кіндратовича. Вступивши у дитячо-юнацьке об'єднання, підтримуємо традиції куреня:

- Участь у районних козацьких колах (*фото у додатках*);

- Участь у шкільних козацьких колах, які проводяться до знаменних дат українського національного календаря: “Славні імена гетьманів” (до 340-річчя з дня народження Пилипа Орлика та відзначення 360-річчя заснування Чортомлицької Запорозької Січі та вшанування пам'яті кошового отамана Івана Сірка), “Козаки сміються”, “Січові стрільці – це наша гордість”.

- Участь у спортивній естафеті “Нумо, козаки!”

А також проводилися ройові заходи:

- Бесіди “Наші святині”
- Змагання між роями “Ми - справжні лицарі України-неньки”
- Конкурс на кращого знавця біографії гетьмана, ім'я якого носить рій
- Подорожі та екскурсії по місцях козацької слави та духовних святинь рідної землі.

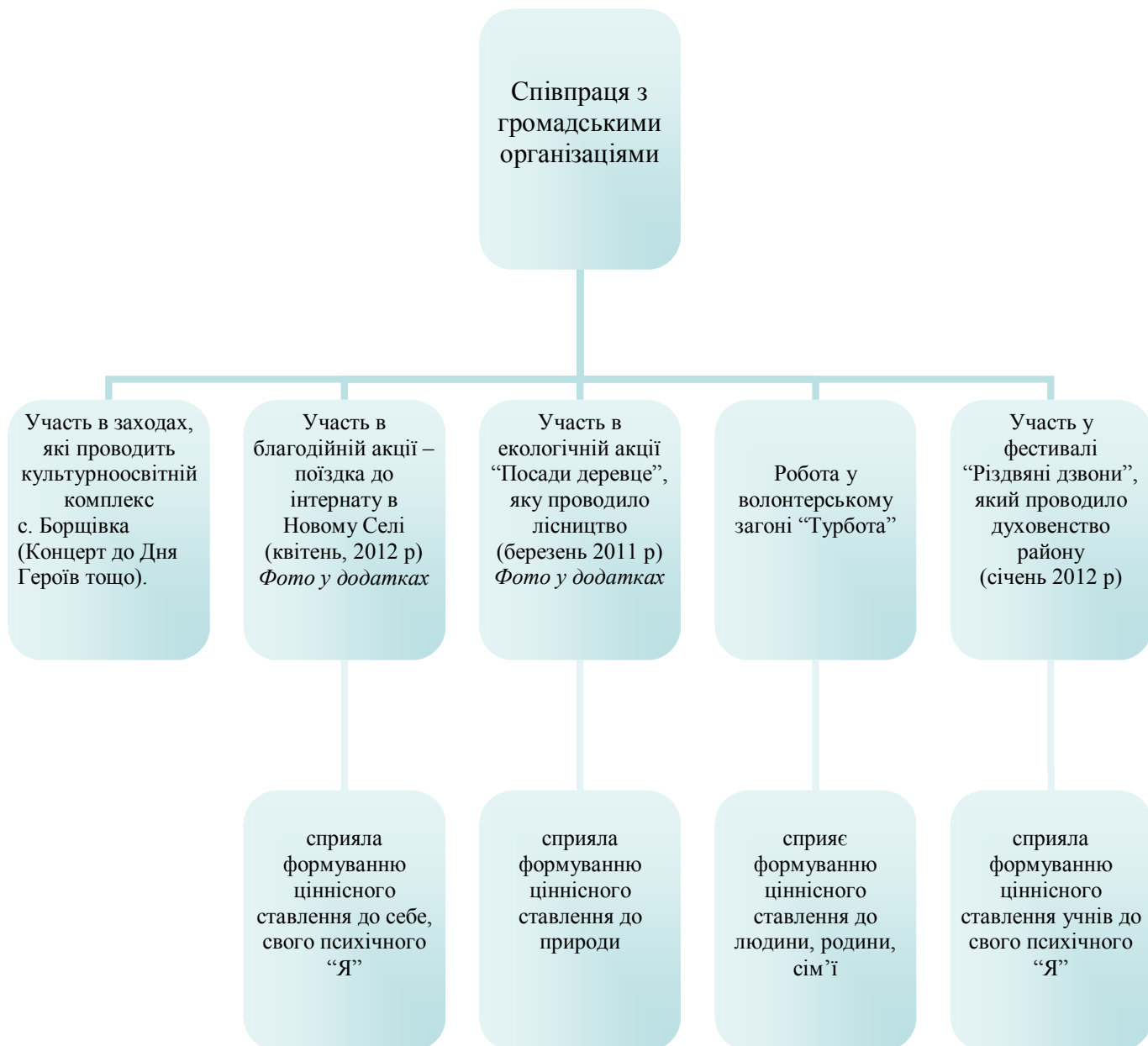
Минулого року вся школа і зокрема наш рій відзначали 15-річчя створення дитячо-юнацького об'єднання, козачата та козаки-наставники провели дослідницьку роботу, результатом якої став “Літопис куреня”, в якому описано роботу куреня від початку створення об'єднання. Літопис урочисто представили на козацькому колі, присвяченому ювілейній даті куреня, а також 20-річчю Незалежності України

Цього року ми вже стали козаками-наставниками. Мета нашої роботи - проведення позакласних заходів для здійснення патріотичного виховання підростаючого покоління та допомога козачатам у проведенні свят куреня та роя.

11 жовтня було проведено козацьке коло “Славні імена гетьманів” (до 340-річчя з дня народження Пилипа Орлика, відзначення 360-річчя заснування Чортомлицької Запорозької Січі та вшанування пам’яті кошового отамана Івана Сірка), де мої учні, як козаки-наставники, розповідали козачатам про ці сторінки історії нашого народу.

(фото у додатках)

Проводячи соціалізацію учнів, постійно здійснюється співпраця з громадськими організаціями:

Мої учні є членами волонтерського загону “Турбота”, робота якого була відзначена районною соціальною службою молоді, адже учасники загону постійно впорядковують пам’ятник загиблим воїнам–односельчанам, могили невідомих солдатів на сільському кладовищі та могили бійців УПА у лісі, постійно вітають з Днем вчителя та Різдвяними святами вчителів-пенсіонерів, проводять акції “Поспішаймо до оселі самотньої людини”. Волонтери постійно вітають ветеранів війни з Новорічними, Різдвяними святами, з Днем Перемоги. Участь дітей у цьому загоні сприяє вихованню таких рис, які споконвіку властиві українцям: співчуття, милосердя, турбота про ближнього.

6. Результативність виховної діяльності

Результативність громадянського виховання залежить від того, наскільки ті чи інші форми і методи виховання стимулюють розвиток самоорганізації учнів. Чим доросліші мої вихованці – тим більша їх здатність до критично-творчого мислення, самоактивності, творчості, самостійності до громадянського самовизначення.

Показником рівня громадянської компетенції моїх вихованців є їх участь у практичній діяльності громадянського характеру:

- Учні класу успішно реалізують себе як козаки-наставники у дитячо-юнацькому об'єднанні “Козацький шлях”, адже у складі козацького куреня школи неодноразово ставали переможцями та призерами у районному зборі дитячо-юнацьких об'єднань “Козацьке коло” (грамоти додаються)
- Участь в благодійній акції – поїздка до інтернату в Новому Селі з Великодньою концертною програмою та подарунками, зібраними волонтерами під час акції милосердя. (квітень, 2012 р)
Фото у додатках
- Участь у фольклорному ансамблі школи, який:
 - став переможцем районного та учасником обласного фольклорно-етнографічного фестивалю “Від Катерини до Стрітіння”, присвяченого 170 річниці від дня народження Павла Чубинського (лютий 2009), (грамота додається)
 - Зайняв II місце у районному фестивалі-конкурсі патріотичної пісні, прози і поезії, творів образотворчого мистецтва “За Волю і Честь!”, присвяченого відзначенню свята Покрови Пресвятої Богородиці (номінація “Патріотична пісня”), жовтень 2010 року (грамота додається)
 - Зайняв II місце у районному фестивалі-конкурсі патріотичної пісні, прози і поезії, творів образотворчого мистецтва “Дай, Боже, вільними бути!”, присвяченого відзначенню свята Покрови Пресвятої Богородиці (номінація “Патріотична пісня”), жовтень 2011 року (грамота додається)
 - Зайняв II місце у районному-фестивалі-конкурсі патріотичної пісні прози і поезії, творів образотворчого мистецтва “Свята Покрова”, присвяченого відзначенню 70-ї річниці утворення УПА (номінація “Патріотична пісня”), жовтень 2012 року (грамота додається).
- Зайняли II місце у районній виставці-конкурсі “Новорічно-різдвяний подарунок” у номінації “Дідух, різдвяна атрибутика” грудень 2009 та грудень 2010 року (грамоти додаються)
- Участь у волонтерському загоні “Турбота”.
- Участь у толоках, які проводяться у школі та в селі.

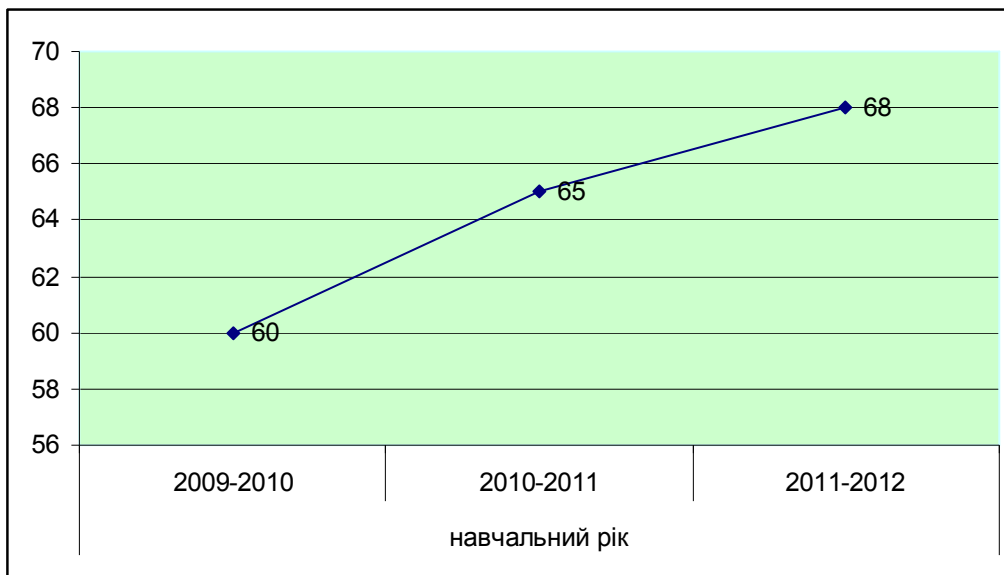
Моніторингові дослідження “Визначення рівня вихованості учнів” (за П.Третяковим), проведені практичним психологом у 9 класі, показали, що рівень вихованості учнів класу зріс.

У вересні було проведено діагностику рівня вихованості. Узагальнені результати показали, що більшість учнів класу мають рівень вихованості вище середнього та високий.

Рівень вихованості учнів

Порівнюючи процент якості навчання учнів класу за 3 останні роки, варто відзначити його ріст.

Результати вивчення рівня вихованості учнів обговорюватись на батьківських зборах, в індивідуальній бесіді з учнями, колективно з класом.

Була проведена вхідна діагностика на визначення рівня сформованості громадянських якостей учнів, яка показала напрямки роботи виховної роботи.

Отже, сформована виховна система роботи сприяє підвищенню рівня вихованості, досягненню кращих результатів розвитку особистості, а також покращенню якості знань, умінь і навичок школярів. Про що свідчить активна громадянська позиція моїх вихованців.

Підводячи підсумки, хочеться використати вислів психолога М.Чехова: «Душа залишається глуха до наказів, душу можна тільки зацікавити». Колектив буде активно, творчо працювати тільки тоді, коли класний керівник буде його в цьому заохочувати і сам безпосередньо брати участь, подаючи позитивний приклад своїм вихованцям, що я і намагаюся постійно робити.